

La Girona soterrada

Tant és així que el director general del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, Francesc Tarrats, l'ha comparat amb el jaciment del mercat del Born de Barcelona, on fa uns anys van aflorar les restes de la ciutat que el monarca espanyol Felip V va ordenar arrassar per castigar, si podia ser fins a l'escarment, la Catalunya derrotada del 1714.

Les excavacions al cor de Girona es van iniciar el passat mes d'abril com a treballs previs a un ambiciós projecte que contribuirà a definir el futur urbanisme de la ciutat: l'enderroc de l'antic hospital de Santa Caterina i l'illa de cases annexa per construir la nova seu de la Generalitat. El nou edifici permetrà aplegar totes les delegacions del Govern català a Girona. L'obra, projectada pels arquitectes Joan Maria Viader i Josep Fuses, inclou la construcció d'un aparcament soterrat per a unes 500 places.

En l'indret exacte on es farà l'aparcament, que gestionarà l'empresa Saba, han aparegut les restes d'un gran barri que, per sorpresa dels arqueòlegs, ja al segle XIII havia ser densament poblat i tenia una intensa activitat comercial. Després de sis mesos d'excavacions a càrrec d'una vintena d'arqueòlegs dirigits per l'Institut del Patrimoni Cultural de la Universitat de Girona, s'han

L'enderrocament de l'antic hospital de Santa Caterina de Girona, per construir un aparcament públic, ha posat al descobert el major jaciment arqueològic urbà dels Països Catalans. Al cor de la ciutat s'ha localitzat un barri sencer que ja al segle XIII estava poblat.

tret a la llum restes que van des del segle XIII fins al XIX.

Aquest darrer estiu els arqueòlegs van deixar al descobert els fonaments de la Girona medieval, però no la de la noblesa —que vivia al barri vell—, sinó la dels treballadors i els botiguers, situada fora de les muralles protectores. L'àrea excavada correspon a l'actual carrer Pompeu Fabra, ara tancat a la circulació rodada. Les obres han

DANIEL BONAVENTURA

atret l'atenció de molts curiosos que contemplen com queden a cel obert les restes d'antigues arrencades d'escala, dipòsits impermeabilitzats amb terrissa que servien per adobar pells, diversos patis interiors, pous, portes i tota mena de cambres i passadissos i fins i tot un antic magatzem de municions.

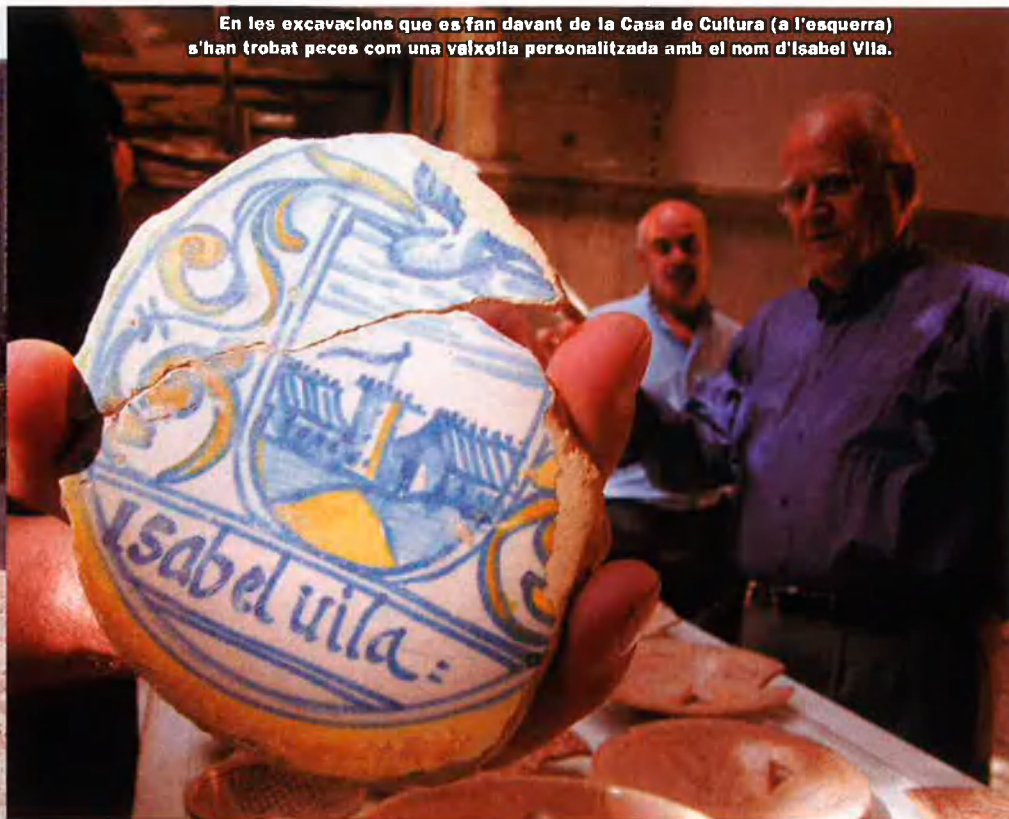
En aquesta ocasió, l'estudi previ de les fonts documentals dut a terme pels

Dragados i Saba faran la nova seu de la Generalitat per 43,3 milions d'euros

La Unió Temporal d'Empreses (UTE) formada per Dragados, SA, & Saba Aparcaments, SA, s'ha adjudicat l'execució de les obres de construcció del complex d'edificis d'oficines i de l'aparcament soterrat a l'antic hospital de Santa Caterina. Tot es farà al mateix temps. La UTE escollida s'ha compromès a enllestir les obres sis mesos abans del temps previst, que era de tres anys, i a rebaixar el cost total en un 4,16%, per deixar-lo en 32.758.517 euros. L'aparcament costarà 10 milions d'euros. El total, doncs, suma 43,3 milions d'euros. Les obres de l'aparcament duraran uns quinze mesos i la construcció de la nova seu de la Generalitat, uns trenta mesos.

El futur complex de la Generalitat ha de servir per unificar una trentena d'unitats administratives que actualment estan disperses per la ciutat. Alguns d'aquests immobles són propietat de la Generalitat, altres, de lloguer. Només la delegació de Cultura, instal·lada al palau Solterra del carrer Ciutadans, un edifici noble recentment restaurat, mantindrà la seva seu actual. A la Generalitat sempre li ha interessat guardar-se com a roc a la faixa un edifici noble al barri Vell per si de cas es trenca el pacte que permet exhibir els valuósíssims fons del Museu d'Art de Girona a l'antic palau Episcopal, propietat de l'Església.

Amb la venda dels edificis dispersos i l'estalvi dels lloguers, la Generalitat calcula que amortitzarà l'operació en un termini d'entre 8 i 10 anys. El nou edifici inclourà una gran oficina d'atenció al ciutadà on es s'atendran simultàniament entre 40 i 50 persones. Es calcula que un 80% de les tramitacions administratives es resoldran en aquesta oficina.

En les excavacions que es fan davant de la Casa de Cultura (a l'esquerra) s'han trobat peces com una valxella personalitzada amb el nom d'Isabel Vila.

especialistes de la Universitat de Girona no ha coincidit amb el que s'ha trobat en el treball de camp. Els arqueòlegs pensaven que, efectivament, en aquesta zona de la ciutat aflorarien restes medievals, però en molta menor mesura. L'arqueòleg Lluís Palahí, director de les excavacions, diu que la previsió era "trobar les construccions amb alguns horts enmig, però ara podem comprovar que aquí la trama urbana era contínua".

Tanmateix, l'actual "Girona viva i de colors", llegat de l'exalcalde Joaquim Nadal, convertida ja en una destinació turística diàriament visitada per milers de persones procedents dels cinc continents, ha decidit eliminar aquest jaciment arqueològic. Les excavadores buidaran el subsòl per donar lloc al que, abans de dos anys –segons les previsions–, serà un nou aparcament de pagament al centre de la ciutat, la qual cosa no ha estat exempta de polèmica.

L'equip de Govern encapçalat per l'alcaldesa Anna Pagans –a Girona governa també el tripartit del PSC, ERC i IC-V– ha optat per la via pràctica i, en bona sintonia amb els seus homònims de la Generalitat, i contrà-

aquest mes...

El 20 de novembre es compleixen trenta anys de la mort de Franco, un esdeveniment que va facilitar però que no explica per ell mateix el complex procés de la Transició a la democràcia a Espanya. El dossier aborda la crisi de la dictadura, prèvia a la desaparició del dictador; els escenaris inicials de la transició política i, finalment, els condicionants econòmics i socials del moment, tot aportant una nova mirada sobre la transició.

L'Avenc. Consell de Cent, 278, 1r 2a
08007 Barcelona - Telèfon 93 488 34 82
lavenc@lavenc.com / www.lavenc.com

I al desembre... Visions de Turquia

DANIEL EDONAVENTURA

Un centre productor de ceràmica

Les aportacions de les excavacions a l'entorn de l'antic hospital de Santa Caterina són moltes i segur que modificaran el contingut dels llibres d'història de Girona. La troballa de fins a 75.000 fragments de ceràmica permet reconstruir l'evolució històrica del consum d'aquest producte d'ús tan quotidià a la ciutat. Els arqueòlegs han pogut reconstruir sencers alguns plats, bols, setrilleres i altres peces que mostren la intensa activitat terrissaire d'aquest barri al llarg dels segles XVI i XVII.

Segons Lluís Palahí, les restes ceràmiques més antigues estan associades a l'origen del barri i corresponen als segles XIII i XIV. Es pensa que eren peces procedents dels grans centres productors, aleshores instal·lats a Reus (Baix Camp) i Barcelona. Es tracta de l'anomenada ceràmica de manganès, d'origen àrab, però que els pobles cristians van saber copiar molt bé.

Ara bé, les modes també creaven tiranies a l'edat mitjana, i així és com, al llarg del segle XIV, es va imposar l'anomenat blau català, que va tenyir d'aquest color les taules dels gironins fins que al segle XVI tothom demanava una ceràmica cridanera, de coloraines i lluentons, per impressionar els convidats. Al segle XVII va arribar la moda italiana, també molt acolorida, i que permetia a les famílies personalitzar la seva vaixel·la. Els arqueòlegs han trobat un plat amb el nom d'Isabel Vila que estampava les seves se-

riament a la decisió conservacionista presa en el cas del Born barceloní, s'ha aprovat l'eliminació de les restes, perquè es consideren un entrebanc per a la Girona del futur.

Francesc Tarrats no nega que les restes de Santa Caterina de Girona siguin comparables amb les del Born de Barcelona, però diu que les de la capital catalana tenen el valor simbòlic afegit

de ser "el resultat d'una agressió bèl·lica", la qual cosa justifica, al seu parer, la conservació.

A Girona, les primeres crítiques van sorgir de la portaveu municipal de CiU, Zoila Riera, la qual no ha demanat la conservació íntegra de les restes, però sí parcial, de manera que les pedres antigues es puguin integrar en l'obra acabada. Unilateralment, el lli-

Diverses mostres de ceràmica trobades a les excavacions. Al conjunt de la foto superior hi ha també un capitell.

nyes en totes les peces de l'aixovar. Al llarg dels segles XVI i XVII Girona va ser un important centre productor de terrissa. Avui aquesta activitat es troba desplaçada a la Bisbal (Baix Empordà), Quart (Gironès) i Breda (Selva).

Les excavacions també han permès recuperar un capitell medieval, diverses monedes i altres peces metàl·liques, com ara civelles de cinturó, que seran estudiades i conservades. Els experts de la Universitat de Girona treballen en l'edició d'estudis monogràfics per divulgar les conclusions d'aquesta recerca arqueològica.

cenciat en Filosofia Eduard Herrero o el diputat d'Unió Democràtica de Catalunya Albert Riera han demanat la conservació íntegra de les restes perquè "són úniques i irrepetibles".

Atesa la importància de les troballes, Francesc Tarrats s'ha compromès a incorporar al projecte arquitectònic la creació d'una sala-museu on, a través de plànols, fotografies i materials

arqueològics es pugui explicar l'existència d'aquest barri medieval. La sala estarà associada a l'antiga farmàcia de l'hospital, que ja funcionava com un petit museu, juntament amb les parts nobles de l'edifici hospitalari, construït al llarg dels segles XVI i XVII.

La Universitat de Girona va organitzar visites guiades a les excavacions arqueològiques. La demanda va superar totes les previsions i de les tres visites guiades previstes inicialment es va passar a catorze. En el decurs d'aquestes visites els arqueòlegs explicaven com al llarg del segle XIII, en aquesta part de la ciutat, coneguda com el barri del Mercadal, es va formar un dens i dinàmic barri menestral, amb habitatges d'una amplada d'uns 4,5 metres i d'una profunditat d'uns 10 metres, sovint propietat de l'Església, que cobrava impostos als mercaders que s'hi establien, molts d'ells jueus.

Les cases, amb façana a un carrer per la part frontal i horts estrets i llargs pel darrere, eren ocupades per menestrals que destinaven els baixos a l'activitat comercial i feien vida al pis superior. Segons Lluís Palahí, aquesta és la primera vegada que s'excava en la Girona medieval humil, la de les classes treballadores, ja que fins ara només s'havia fet en la ciutat senyorial, al cor del barri Vell.

El barri del Mercadal va néixer, doncs, sense la protecció de les muralles, però aquesta situació no va durar fins més enllà del segle XIV, quan, en temps del rei Pere el Cerimoniós, Girona va emprendre una de les reformes urbanístiques més importants i costoses de la seva història amb la construcció de la muralla moderna, de la qual encara queden ben bé un parell de quilòmetres, avui completament restaurats i que ofereixen als visitants la possibilitat de passejar-hi per dalt, com ho feien antigament els soldats, i contemplar una perspectiva envejable sobre els teulats de la ciutat monumental. La nova muralla sí que abraçava el Mercadal i el va protegir de les contínues guerres en què es va veure implicada la ciutat fins ben entrat el segle XX.

Daniel Bonaventura

DANIEL BONAVENTURA

Trobada de Joves Escriptors dels Països Catalans

Els joves, per la llengua catalana
Reus 18, 19 i 20 de novembre
Més informació a www.gencat.net/joventut

Organitzen:

Consorci de Catalunya
Departament de la Presidència
Secretaria General de Joventut

Associació de Joves de

joventut